

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Irók, könyvek, kiadók. Révai Mór a vezetése alatt álló könyvkiadóvállalat jubileuma alkalmából kiadta emlékiratait két hatalmas kötetben, a mai viszonyok között egészen kivételes szép kiállításban, illusztrációkkal, facsimilekkel dús fel- díszítve. Ez a könyv egészen más, mint a melynek az alkalmi albumszerű kiadványok szoktak lenni: nem száraz és mégis reklámiú, ösztönöség nélküli adathalmaz, hanem veritábilis emlékirat, élénk, szubjektív hangú és érdekes elmondása mindazoknak a küzdelmeknek, a melyekkel egy kiválóan koncepcziós könyvkiadói tevékenység jár s azoknak az érintkezéseknek, melyekbe tevékenysége során hírneves írókkal s a közelet más kitünőségével jutott Révai volt a kiadója Jókainak, Mikszáthnak, Eötvös Károlynak, Ambrus Zoltánnak, Rákosi Viktornak s más kitünő íróknak s az irodalom iránt érdeklődő olvasó szívesen hallgatja, mikor arról beszél, miképen jöttek létre és jutottak nyilvánosságra az illető írók könyvei, milyen volt a viszonyuk a kiadóikkal s milyen anyagi eredményeket értek el munkájukkal. A mit erről mond Révai, azt az irodalomtörténet is fel fogja használni, mert különösen Jókai és Mikszáth arcképehez néhány eddig ismeretlen vonást ad. De óvatosan kell használni közléseit, mert minduntalan beléjük vegyül az író szubjektivitása. Nekünk a könyv olvasása alatt gyakran az volt az érzésünk, hogy írja, a kiadó magas erkölcsi fölényben érzi magát azok fölött, a kikről beszél, az írókat gyakorlati és főleg anyagi dolgokban nem korlátlanul beszámítható embereknek tekinti, a kiket csak a kiadó gyámkodása tart némileg rendben. Ez lehet szubjektív tapasztalatunk alapuló szemlélet, de ép olyan egyoldalú, mint mikor a titkár gazdája fölött állónak érzi magát, mert az nem nélkülözheti az ő apró-cseprő praktikus szolgálatait. Általában Révai szubjektivitása sokszor hoz bizonyos ingerültséget előadásába: a kivel néha tevékenysége közben surlódásai vagy éppen összeütközései voltak, azokkal szemben rendszerint igazságtalan s az üzleti életben magától értetődő érdekellentétekre úgy reagál, mintha mindenki csak az ő tervét meghusulusára tört volna merő rosszulindulatból. Néha már a józilis határait is sűrölja ez a szubjektivitása s ezt olvasás közben újra meg újra sajnálattal konstatáljuk, mert a könyv általában véve igen jól, valóságos vervevel van megírva, szerzőjének írói képessége minden kétségen felül áll.

Mártuska boldogsága. Hajnik Miklós ily című kis regénye egyik nyertes az Athenaeum nemrég elintéződött regény pályázatának. Ez a könyv már sokkal kevésbé igazolja a pályabírák ítéletét, mint Kosáryné Filoméná-ja, mert a legjobb esetben is csak középszerű munka, kevésbé alkalmas arra, hogy írja iránt figyelmet és bizalmat keltsen. Carnizonregény, a kisvárosi katonatiszti élet sivárságát, egyhangúságát, erkölcsi és szellemi ürességét próbálja rajzolni, de nincs meg hozzá a friss, eredeti szemlélete, hogy ezt a már irodalmi sablonná vált környezetet elevenné és érdekessé tudja tenni s még kevésbé van humora ahhoz, hogy emberileg érthetővé tegye. Rossz szájjal van ez a környezet megcsinálva s nem különb a tulajdonképeni történet sem: a parasztorrmester fiából lett huszártiszt szerelmi históriája a zupásormester tiszta, kedves kis lányával. Csupa erőltetetten felrakott karakter-vonásokat látunk, melyek sehogy sem tömörülnek karakterre és helyzeteket, a melyek egy vonallal sem domborodnak ki a papiros síkjából. Az előadás is nehézkes és gipsz-izú. Az az érzésünk, hogy a regény sajátosságos tévedése egy tehetséges írónak, a ki olyan területen próbálkozik, a melyen nem tud járni.

A «Budapesti Szemle» most megjelent május-juniusi száma közli Berzeviczy Albert akadémiai elnöki megnyitó beszédét nemzeti katasztrófáinkról, Balogh Jenő akadémiai emlékbeszédét Tisza Istvánról, Pekár Gyula előadását a latin nyelvnek az európai műveltséghez való viszonyáról, Czernin emlékiratainak ismertetését Domanovszky Sándortól, Putnoky László cikkét a relativitás elvéről, Pauler Akos igen érdekes tanulmányát a klasszikus tanulmány fontosságáról a filozófiai műveltségre, Vargha Gyula szép verset írt, a Szemle rovat Berzeviczy Albert Zrínyi-emlékbeszédét és az elmúlt színházi évről szóló beszámolót közli, az Ertesítő rovat több könyvet ismertet. A Budapesti Szemlé az Akadémia megbízásából Voinovich Géza szerkeszti és a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára félévre 48 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Raffay Sándor 81 éves korában Somogyvárdon. — Selley Sándor dr., Budapest székesfőváros volt rendőrkapitánya, Budapestben. — Páczay Antal posta- és távirtd főellenőr, 62 éves korában Budapestben. —

Dr. Bancsó Pál ügyvéd, t. tüzérfőhadnagy, orosz hadifogságban elhunyt. — Aszódi Podmaniczky Gyula báró, kir. kamarás, nyug. h. államtitkár, szolg. kiv. m. kir. honvéd h. őrnagy; a Ferencz József-rend lovagja, az aszódi evang. egyháznak közel három évtizeden át felügyelője, Aszódon. — Kardhorád István kúrti esperes-plebános, a kit a csehek magyarságáért szakadatlanul üldöztek, sőt be is börtönöztek, a folytonos sanyargatásokba belehalt. — Jaszenovai Csaplovich Pál V. kerületi elöljáró Budapestben, 50 éves korában. — Zichy és vásonkeői gróf Zichy Sándor, tizenkilenc éves korában Budapestben.

Özv. szatmári és gönczi Matolcsy Károlyné, szül. reventlaui Kaas Melanie báróné, néhai Matolcsy Károly, volt 48-as honvédfőhadnagy és czeplédi kir. közjegyző özvegye 82 éves korában, a pestmegyei Farmoson. — Özv. Fűréd Ignáczné, szül. Szafur Katalin, 81 éves korában Budapestben. — Luger Kamillóné, szül. Hahn Karola, Főton. — Pejtsik Gyuláné, szül. rucskai Rutskay Mária, 74 éves korában, Budapestben. — Schöller Károlyné, sz. Steng Francziska, 37 éves korában, Budapestben.

KÖZGAZDASÁG.

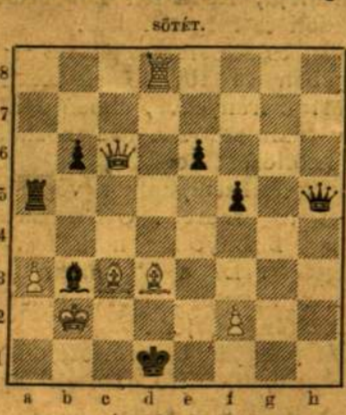
A Hazai Bank tőkeemelése. A Hazai Bank Részvénytársaság igazgatósága elhatározta, hogy a július hó 1-ére egybehívott rendkívüli közgyűlésnek a bank alapítókének 64 millió koronáról 100 millió koronára való felemelését fogja indítványozni.

A Borsod-Miskolci és Debreceni István Gözmalom R.-T.-nak a Hazai Bank helyiségében megtartott közgyűlése az 1918. és 1919. évekre egyenként 45-45 korona osztalék kifizetését és a társaság alapítókéjének 72 millió koronára való felemelését határozta el. A részvényesek jogosultak minden régi részvény után egy új, 800 korona n. é. részvényt 1600 korona és 30 korona bélyegilleték felvitése ellenében átvenni. A régi részvények névértéke a felvétel után 800 koronára felemeltek. A szelvénybevitás folyó hó 30-ától, az igényjog-gyakorlás és a névérték felbélyegzése július 2-ától 10-ig a Hazai Banknál és a társaság miskolci és debreceni pénztárainál történik.

A «Szikra» Magyar Gyujtógyárak Rt. közgyűlése 45 korona osztalék fizetését és az alapítókének hat millióról tíz millióra való felemelését határozta el. Három régi részvény alapján két új részvény vehető át darabonként 750 koronáért, július 9-ig, az Angol-Magyar Bank főpénztárájánál.

SAKKJÁTÉK.

3157. számú feladvány J. Möllertől, Kopenhága.

Világoz indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 6-ik számában megjelent képtalány megjelzése: Borban a gyöngy fölély megy, jól teszi.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegességeket is. SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

1000 és 1000 nő és férfi dicséri a Botár-féle hajnövesztőt, mely megakadályozza a hajhullást és az őszülő hajnak visszaadja eredeti szí- nét. Ára 20 és 30 korona. Botár-féle szeplőkrém az arcon lévő szeplőt, foltot és pattan- sokat legkíméletesebben eltüntet. Ára 20 K. BOTÁR REGINA kozmetikai intézete Budapest, VII. Erzsébet-körút 34. sz. I. emelet.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) A főváros első és legrégebbi csipketisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete. Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85. Fiókák: II., Főutca 27. IV., Eskü-út 6. Kecskemeti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Terezkörút 39. Andrásy-út 16. VIII., József-körút 2.

Rhenania-Tanintézet Neuhausen-Schaffhausenban (Svájcz) a volt «Schweizerhof» nagyszállodában. Az összes szakokat fellelő tanintézet. Külön osztályok minden egyes tanács részére. Előkezelt egyetemre és műegyetemre. Földművelésügyi iskola stb. Kereskedelmi nyelvtanítás. Az intézet állami felügyelet alatt áll. Korlátolt számú növendékek felvételnek. Előjegyzést már most elfogad, prospektussal és értenítéssel szolgál az igazgatóság és Szalay Ferencz úr, Budapest, IX., Szeveteny-utca 21. szám. (Svájci főkonzulátus).

Réztálciz legprimább, sötétkék, kristályos, 1 kg. 40 K. Raffia, legprimább, 1 kg. 60 • Vörösréz Vermorel-rendsz. permetező 2000 • Vörösrézből készült mosósütők nagy választékban SZONTAGH PÁL rézárúgyár Budapest, IX., Üllői-út 19.

Koksz fűtési, ipari, gazdasági és kovács- lási czeleokra a pestszentlőrinczi (Cséry-féle) telepről, azonnal szállítható wagon: vagy teljes fuvarokkal. Tanácsos a teli szükség- letet mielőbb fedezni! Pestszentlőrinczi Koksztermelő Vállalat Budapest, V., Rudolf-ter 5. • Tel. 115-27.

Keresztény forgalmi iroda Budapest, IX., Ráday-utca 16. Hirtokokat, telkeket, házakat, villákat, üzleteket adunk-ve- szünk és követtünk. Bank- és értéktársasági bizományi ügylete- ket költünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és ter- jesztünk. • Keresk. tudakozdó. Export-import.

A JÓ PAJTÁS BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben. Az egyik: Rókáné öméltsága a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amazt Benedek Elek, emezt Lampérth Géza írta. Szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincs- háza a Jó Pajtás. Rendes munkatársai: Varadi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Feleki Sándor, Kürthy Emil, Avar Gyula, Mihályffy Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tabori Kornél, Csánády Sándor, Kozma Imre, Székely Nándor, Benedek János stb. Állandóan közöl a régi nagy magyar és ide- gen költőktől a gyermekifjúságnak való költe- ményeket. A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki. Előfizetési ára negyedévre 10 korona. Egyes szám ára egy korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

VASÁRNAPI UJSÁG

14. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, JULIUS HÓ 25.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: a július-szeptemberi évfolyamra 20 korona. Kadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg- Állapított viteldij is csatolandó.

SOÓS HONVÉDELMI MINISZTER ÜDVÖZLI AZ ÉRKEZŐKET.

A SZIBÉRIÁBÓL ÉRKEZETT HADIFOGLYOK FOGADTATÁSA A KELETI PÁLYAUDVARON.

KATICZABOGÁR

REGÉNY. — IRTA HAVAS ALISZ.

(Folytatás.)

Megrándult a karja „sétapárja” karján, Évi ránézett, aztán arra a férfira tekintett, a ki szembejött és köszönt Katónak és hosszasan, mosolygó, egyetértő pillantást váltott vele és eltűnt ugyanabban a ködben, melyből elibük toppant. Évi, a kis tanu belespirult ebbe a jelenetbe és elcsodálkozott, mikor látta, hogy Kató arca egészen krétafehér.

— Milyen különös vagy, Kató, azt hittem, hogy ragyogni fogsz a boldogságtól s olyan vagy, mintha hirtelen nagy csapás ért volna.

— Ez azért van, mert nagyon szeretem. De honnan tudod, hogy ő volt az?

— Honnan? Istenem, azt úgy meglátja az ember. Tudod, még én is egészen belemelegedtem. Olyan különös is az a szerelem. Mondd Kató, ugy-e nagyon különös vívódásokkal és megrázkódásokkal jár?... De mond, igazán tulajdonképpen jó és kívánatos az, vagy jobb nyugodtan?...

Kató derülten és figyelmesen nézett Évi izgatottan felcsillanó szép, nagy szemébe.

— Nyugodtan?... Most nyugodt vagy talán? Hát Kertész tanár úr?

— Oh, Kató, ez más. Ez nem szerelem. Ez tisztelet és talán elragadtatás, de nem szerelem.

— És — miért sirtál a multkor, mikor nem szolt hozzád?...

— Felizgatott... Azzal, hogy egyszer nagyon kedves, kitüntető, máskor meg elejt az embert, nagyon felizgat. Nem lehet őt olyan egyenletesen szeretni, mint a hogy pl. te szeretted Jánosy tanár urat. De azért mégis aggodalmaim vannak Kertész miatt, mert ő róla nem lehet tudni, milyen ember. Pletykákat hallottam...

— Mit törődöl a pletykákkal? Ne hidd, hogy mindig van alapjuk. Zsuzsa sose említett semmit. De mond, még mindig csak én szeretem Jánosy tanár urat? Te nem? — Már kezdem. Már látom a jószágát, meg élvezem a tanítását. De sokáig nem tudtam megszokni őt. Mindjárt eleinte, emlékszel, azt mondta, hogy szörnyeteg vagyok, mikor a füzetemet lent feleltem. Aztán hogy elefánt vagyok, mert nem mentem ki a teremből elég halkán dolgozatíráskor.

— No igen, nekem is furcsa volt eleinte, de hát ez az egyetlen vád, a mit ellene emelhetünk. Hát ez igazán nem sok a sok jóval szemben...

— Nem, nem, hisz én is kezdem megszokni.

— Megérkeztek az intézetbe. Ilonka néni fölment a szobájába s lassan előkerültek azok, a kik a séta első elbujtak. Kató Lenkéhez ment.

— Tanuljunk Lenke.

— Szólj Évinek.

— Nem hívom, hiszen tegnap mondtad, hogy nem tudsz hármásban tanulni.

— De hívd, addig nem tanulok. Láttam tegnap, hogy elvettem a „kedvedet”.

— Dehogy, tanuljunk csak Lenke, a hogy eddig. Hiszen nem változott semmi.

— Évi kérlek, jöjj tanulni, szolt Lenke szelid makacssággal s ettől fogva hárman voltak „tanulópár”-ok.

XII.

Kemény és fényes volt a jégpálya, visszatükrözött azoknak az alakját, a kik végigsiklottak rajta és kacagó jó érzéssel élvezték azt, hogy el nem vágódnak ott, a hol könnyű elvágódni, a hol folytonosan legyőzhetik ezt a veszedelmet. S ebből az állandó küzdelemből és folytonos győzelemből a siklásnak, a röpülésnek édesizgalma szövődik

s hozzájárul a friss hideg, melyet az erős mozgás frissítő forrósággá változtat és a zene, a keringő; a lámpák és visszaverődő fényük; az emberek; a tudat, hogy az arcunk felüdüli és szemünk felragyog; a fiataltság; az élet, az élet! Mert ez az, a mit édes életnek érezni: az állandó küzdelem meg-megújuló győzelmekkel; siklásnak, röpülésnek édes izgalma; hang, fény, emberek; sok, változatos, merész mozdulat, erőteljes mozgás, mely a tél hidegét olyan különös forrósággá dolgozza fel, a mely forróság frissít, élénkít. Ez volt az a fiataltság, melyet Zsuzsa áhított, akart, a nélkül, hogy így meg tudta volna határozni. Nem is kívánta meghatározni.

Siklott, keringőzött a jégen, a jégpálya kerítésén belül Zsuzsa, hol Kertészszel, hol Vártánnal, hol mindkettőjükkel kezét fogva. Tréfálkozva, kacagva, egyet-egyet sikoltva ijedt örömeiben, ha az elesés veszedelme pillanatra megnőtt s megint legyőzöttet.

A jég szélén, még mindig a kerítésen belül, a hóban álldogált, topogott Szentimrey, öntudatlan irigységgel nézgetve a korcsolyázó tömeget, mely úgy kavargott, mint a forró víz sesterső, nyugtalan kis busboréka. Öntudatlanul fájt neki, hogy saját természete nem vonja, nem engedi abba a boldog tömegbe.

— Mit fagyoskods itt? — kérdezte Hollos, míg a korcsolyáját csatolták föl. Miért nem tanulsz meg korcsolyázni?

— Ugyan, hiszen olyanok vagytok a jégen, mint saját életerőtökbe beleörült tobzódók. Nekem nincsen fölös életerőm.

— Hát akkor mit nézel? Zsuzsát? — Ezt már sugta Hollós, ekkor már korcsolyával a lábán ott egyensúlyozta önmagát a jégen, a jég szélén, Szentimrey közelében. Hát hiszen helyrelnél. De látod, akárhányat ismerek, a ki jobban hozzád illik, mint ő. Az a csendes, rajongó szemű bakfis például, az imádója. Látod az épp olyan rémesen mindig intelligens, mint te. És közös létalapotok is van: Zsuzsika csodálása. Béla is mondja, hogy az a kis lány olyan intelligens, a milyen nőnek létezésében te épp úgy kételkedél, mint én pl. isten létezésében. Nos, nem derülsz fel? Hát nem elég intelligens?

— De. Azt hiszem... keveset beszéltem vele... de úgy látszik... Béla is mondja...

— Nos, hát miért nem derül fel arczod, ha rágonodsz, oh, szellemi élet, oh kultura hőse?

— Ej, hiszen tudod...

— Mit? Mit?

— Hogy más az intelligencia és ez a varázs...

— No hála a sohasem született istennek, kezdés az egészséges emberek közé tartozni. Viszontlátásra két hét mulva itt a jégen. Fázom és vonz az asszonyi varázs. — És egy kellemes vonalú női alak után siklott.

Zsuzsa örült Vártánnak és még jobban örült Kertésznek, de legjobban örült önmagának. A két férfi érdeklődése meg volt, nem kellett érte küzdenie s ezért nem nekik hódolt most Zsuzsa, hanem rajtuk át, öntudatlanul, önmagának.

Csak egyet nem értett. Jó pajtása, Kós Béla kísérte ide; korcsolyázott vagy egy félórát, de egyedül, nem Zsuzsával és nem mással. A hányszor szembekeverültek, mosolygott és tovább siklott, de ez a jó pajtás, a kit az okos kis Kató legtöbbször tart ebből a társaságból, a kit a komoly gyermek istenné, a ki egészen folygújtotta Katót, ez a különös ember Zsuzsa iránt közömbös. És a kislány iránt, úgy látszik, nem az. Érdekes. Tehát az én hódítóerőm hatástalan ezzel az emberrel szemben, a kivel annyit találko-

zom, állapította meg Zsuzsa. Érdekes, gondolta még egyszer egy merész és biztos ívelés közben.

A kerítésen kívül, de a kerítés mellett, vonult el egy sor leány, ma erre sétáltak Ilus néniel és nagyon lassított menetben, mert mindnyájan benéztek a kerítés léczzei között és vágyakozó szemmel gyönyörködtek a korcsolyázókban, bár nekik is volt jegök az intézet udvarán.

Kató nézett legvágyóbban be, mert úgy sejtette, hogy bent vannak azok, a kiket látni szeretne. És csakugyan, mintha pillanatra meg is villant volna előtte Zsuzsa alakja.

XIII.

Vasárnap dél volt, ebédhez csöngettek. Kató dideregve burkolózott kendőjébe, pedig a meleg nappaliban ült, asztalánál.

— Ma nem mész ki? — kérdezte tőle Póli.

— Nem. — Tompán hangzott Kató felelete, tegnap óta sorra kérdezi ezt mindenik társa, némelyik lány kétszer is. Épen ezt, a mi dergeti, a mi lázba ejtette; ma nem megy ki, Zsuzsa megfeledezett róla ma, éppen ma. Hiszen ez nem jelenthet semmit, nem jelentheti, hogy Zsuzsa már nem szereti, hiszen nincs semmi rendkívüli abban, hogy egy kimenőn nem viszi ki, az volna a csodálatos, ha mindig meghívna. De mégis biztosra várta most. Mégis utoljára karácsony előtt volt ott s azóta álmodik erről a napról, a szünidő után az első kimenőről. Hiszen hogy Zsuzsát ne lássa annyira ideig, az is sok volna. Hát még Bélát! Egyetlen szempillantásra látta a sétán. És most még két hétig várni! Akkor már egy hónapja lesz, hogy együtt voltak.

Míg ezen kesergett Kató, a keze gépiesen firkantotta sűrűn egymás mellé egy kis papíroslapra azt a nevet, mely lelkében csendgett üvegharang hangon, mely lelkében zsongott gondokkahangon.

Lenke, Berta és Évi a szomszéd asztaltól néztek.

— Tegnap óta — mondotta Lenke. — Tegnap délben kezdett így reszketni és azóta mind sápadtabb és mind soványabb... Legalább nekem úgy tűnik fel... és nem akar a betegbe menni.

— Én is ajánlottam neki... tönkre teszi magát — szolt Évi.

— Majd be fog ő a betegbe menni, majd teszke róla — szolt Berta energikusan.

— Én nem tudom, mi van veled, de látom, hogy megint szerelmes és azt hiszem, ezáltal tudom, hogy kibe. Ugy találom, hogy a szende külseje mögött elég vad természet rejlik...

— Borzasztó szenvedélyes befelé, — erősítette Lenke.

— És úgy is olyan csupa lélek, olyan „a lélek kész, de a test erőtlén” teremtés, olyan kis étvágyu valaki, — mondta Berta.

Évi és Lenke egyszerre mosolyodott el. Bertát tartották az intézet legjobb étvágyu növedékének.

— Lányok, nem hallották, hogy ebédhez csöngettek? — nyitott be Ilonka néni.

Berta Katóhoz sietett.

— Ebéd után azonnal menj a betegbe. Ha nem teszed, szólok Ilonka néninek, akár az igazgató néninek is. Nem akarom, hogy tönkre menj.

Kató ránézett.

— Jó, fölmegek — felelte szeliden, Berta nagy meglepedésére, magában pedig azt gondolta: most már fölmehetnek. Nincs más hátra, mint valami csendes, elhagyott helyen átolvasni, vagy átoludni, valahogy át-

SOKORÓPÁTKAI SZABÓ ISTVÁN (kísgazda.)

BENÁRD ÁGOSTON (népjelel.)

SRÉTER ISTVÁN (honvédelem.)

TOMCSÁNYI VILMOS PÁL (igazgazda.)

BLEYER JAKAB (nemzetiségi.)

HALLER ISTVÁN (közoktatás.) BÁRÓ KORÁNYI FRIGYES (pénzügy.) RUBINEK GYULA (kereskedelem és földművelés.) GRÓF TELEKI PÁL (elnök és külügy.) FERDINÁNDY GYULA (belügy.) NAGYATÁDI SZABÓ ISTVÁN (kötőipar.)

AZ ÚJ KORMÁNY TAGJAI. (JELFY GYULÁNAK AZ ESKÜTÉTEL UTÁN A MINISZTERELNÖKI PALOTA TERRASZÁN KÉSZÜLT FELVÉTELE.)

küldödni ezt a délutánt. Legjobb volna át-aludni a következő két hetet is. Irni kellene Zsuzsának, mert hátha beteg és talán meg kellene kérni, hogy jövő alkalommal vigyen ki... vagy tudassa jóelőre, hogy kivisz-e? De... nem! Kicsit felkapta a fejét Kató. Nem. Kérdezni, kérni nem! Várni kell.

És ebéd után csakugyan fölment a „betegbe”. A három lány föl kísérte, most beengedték őket, üresen álltak a beteg-szobák.

— Lili néni kérem, mérje meg a Kató lábát — fordult Évi hízkelő hangon a betegápolónőhöz.

— Ugyan lelkem, hogy eltörjék a hőmérőt, minek az? Csak fekdűjék le, aztán olvasson, ha akar. Holnap majd rendel torokvizet a doktor úr.

— Bach! azt a lilát, — undorodott Kató, — mikor nekem nem is fáj a torkom.

— De édes Lili néni, — kérlelte most már három lány — mérje meg, mérje meg! Addig-addig, míg a jó asszony nem tudott ellenállni s elővette a féltett kincset. Gyöngye lázt mutatott.

Kató Copperfield Dávidot kezdte olvasni. A hétfői leczkét péntek este elintézte, mikor még reménykedett, hogy kimegy.

Négy óra lehetett, mikor berontott hozzá Évi. Levelet lobbogtatott. „Egy szobalány hozta”, újságotla nagy örömmel és nézte Katót, míg olvasta:

„Édes kis Katiczám! Egész biztosan számítottam arra, hogy mint eddig, úgy most is láthatom a kimenő szombatján. Mikor észrevettem, hogy Zsuzsa nem készülődik, csodálkozva kértem számon Magácskát. „Ja, ma kimenője van? El is felejtettem, — felelte, — de különben is, ma este vacsorára vagyok hivatalos anyámmal, holnap itthon leszke ugyan, de olyan életűt hangulatban vagyok, nem lennék most jó hatással az édes kicsire.” Nem értem, milyen szeszélye ez Zsuzsának. Nagyon rosszul esik nekem, hogy ennyi idő múltán még mindig nem találkozhatunk. Már majdnem meglátogattam, aztán mégis megdöntöttem. Hátha kellemetlenségét okozom. Remélem, holnap, a rendes hegyi sétára mennek, én okvetlenül ott leszek, este pedig barátomnál. Legyen a d) teremben 6 óra tájt. Milyen kevés ez nekem, kis-

lány! És milyen hosszú lesz ez a két hét. Küldjön legalább egy kis czédulát a szobalánynyal.”

Kató gyorsan papírra vetette:

„Kérem, jöjjön be jövő vasárnap!... Ilus néni lesz az írodás. Mondjon valamit, hogy okvetlenül beszélnie kell velem. Hiszen igaz! Jöjjön! Jöjjön!”

Évi nézte a rohanó kezét, a remegő ajkát, aztán szaladt a levéllel, visszaköltve, hogy rögtön itt les.

— És rögtön itt is volt. Elmesélte, hogy mikor Katót keresték a nappaliban, mert valaki várja, ő önkéntelenül felugrott, hogy kisiessen. Lenke is felugrott, de aztán ránézett Évire és komor arccal leült.

— Menj te, — ajánlotta Évi.

— Nem, nem, te vagy a hivatott — felelte Lenke és Évi ment, mert sok tévovázásra nem volt idő.

— Istenem, milyen gyerek — mosolygott Kató. — Pedig hogy szeretném, ha szeretne téged.

— Holnap itt maradsz a betegben? — kérdezte Évi.

— Nem, holnapra meg kell gyógyulnom — mosolygott Kató s kis habozás után megmutatta Kós levelét. És másnap, bár a pihenés után gyöngébbnek érezte magát, mint előtte, iskolába ment. — Hogy a lila torokvizet elkerülje, indokolta Évi a lányok előtt. Hogy a sétát el ne kerülje, azért ment. És találkozott is. És este is az Évi színházi látosnével nézte őt. De ez mind kevés volt neki.

Valahogy csak eltelték a napok — szombatig. Már magánál hordta Kató Zsuzsa levelét, melyben írta, hogy most nem jöhetett Katiczabogárárt, de a következő kimenő szombatján megjelenik. És már holnap vasárnap lesz.

Szombat délelőtt van, testtan óra és Kató felel.

— Jól van — szolt Vilma néni. — A felelete jó. Hanem maga nincs jól. Most rögtön szedi a sátorfáját és megy a betegbe.

Kató szabadkozok, Kató sír, nem használ semmi. Be kell mennie. Hiszen igaz, hogy gyöngén érzi magát, de miért kell annak rajta meglátsania? Az orvos influenzát állapít meg, bár kissé határozatlanul. Agyba

parancsolja és aszpirtint rendel. Kétségbeesnék, ha nem jönne mentőgondolata, a melyet Évivel megbeszél. Lenke, Berta és senki, senki más meg ne tudja. Évi szeretné meggyőzni, hogy a terv rossz. De erről nem lehet meggyőzni őt és Évi nem tudja, nem rosszabb-e az elkeseredés izgalma minden másnál?

És mikor vasárnap délután Katót hivatják a társalgóba, Évi megy. Könnyen megismeri Kós Bélát s egyenesen odalép. Ilus néni szemé kíséri őt.

— Kató helyett én jöttem megmondani önnek, hogy őt a betegszobába parancsolták, de le akar szökni pár szóra, bár ide nem jöhet be, mert itt mindenki látja, hanem kint beszélhetnek pár percig.

— Mi baja Katónak?

— Az orvos azt mondja: influenza.

— Akkor nem szabad lejönnie, ne szőljon neki kérem addig, míg el nem mentem. Hanem talán írök pár sort.

— Kérem, itt ne, mert Ilus néniel fel fog tűnni, inkább küldjön be levelet hozzám.

— Helyes. Szabad tudnom a nevért?

— Zayzon Éva.

— Oh, maga az, Évike. Nagy szeretettel emlegette Kató. Hát kérem, mondja meg, hogy nagyon vigyázzon az egészségére, nagyon kérem, ne legyen könnyelmű. És a kezét csokolom. Levelet fogok küldeni, még pedig növel küldöm.

Elment. Ilus néni nagyon nézte, de nem szólította meg Évit, a ki nagyon meg volt elégedve az eredménnyel. Kató biztosan meghült volna és meglátták volna, sok bajt került el így. Kató persze kevésbé volt elégedett, de belenyugodott a dologba. Még aznap este megjött Kós levele.

Harmadnap Zsuzsától érkezett zárt levelezőlap.

— Nem szép tőled, Katiczabogár, hogy nem értesítesz azonnal, ha beteg vagy. Bélától kellett megtudnom. Milyen merész ez a Béla! Bebátorkodott az intézetbe. Tavaly nem merte volna. Személyesen sietnék hozzád, de sok mindenféle lefogal. Majd elmondom, hogy mi minden. Siess meggyógyulni szombatig, a mikor értek megyek.

(Folytatása következik.)

HORTHY KORMÁNYZÓ ÉS A KORMÁNY TAGJAI A SZIBÉRIÁBÓL ÉRKEZETT FOGLYOK FOGADTATÁSÁNÁL.

PATACSI HONVÉDELMI ÁLLAMTITKÁR A CSÓTI TÁBORBÓL ÉRKEZETT HADI-FOGLYOK KÖZT.

OROSZ FOGSÁGBÓL ÉRKEZETT KATONÁINK FOGADTATÁSA A KELETI PÁLYAUDVARON.

A KLARINÉT-TORKU EMBER.

Elbeszélés. — Irta Bársony István.

Az emberi értelem egyik legsajátosabb tulajdonsága az a szinte csapongó elkalandozás az egymással lényegileg össze nem függő emlékek, képek és élmények kaleidoszkópján, a melyet eszmetársításnak nevezünk.

Megyek például az utcán és az utam czélját forgatom a fejemben, a mikor szemközt jön velem egy csinos nő, a kin önkénytelenül is megakad a szemem egy pillanatra; — de máris feltűnik rajta valami: a mozdulata, a testtartása, a mi eszembe juttatja egyik régi kedves ösmerősömet, a kit évek óta nem láttam és nem is tudok róla. Arról az ösmerősömről átsap az emlékezetem egy szép vidéki uri házra, a hol utóljára találkoztunk; látom az akkori társaságot, a környezetet, a gömbakáncos udvart, és azt is, hogy a mikor a terraszról éppen lemegyünk a kertbe, egy kis fiú, a ház urának a fiacskája, czinkét szorongatva fut felénk s boldogan mutogatja a zsákmányát, a melyet az imént fogott. Az meg visszavisz engem az én boldog gyermekkori időmbe, a mikor magam is olyan madarászó kis fiú voltam és pompás czinkefogókat tudtam csinálni. Megjelenik előttem Pintér Gyula tanuló társam, a kit egyszer elagyabugyáltam, mert egy ilyen czinkefogómat elrontotta. Ezért azután kikaptam az édes apámtól, a ki büntetésből nem vitt magával aznap a delután vadászkirándulásra, pedig már akkor is majd meghaltam a vadászatért. A vadászat emléke szoros összefüggésben van az öreg Brittel, az édes apám öreg vizsgálójával, s már hallom is képezetemben, hogy bömböl a derék vén vadász, a mivel örömet és türelmetlenségét szokta kifejezni a vadászpuska láttára. Hány fúrjet löttem valaha ez előtt a hűség vizslánk előtt! ... S lám, Budapest közepén ime már vadászom is az emlékezetem felújítása révén... Így folytatni csapongó játékát az eszmetársítás, ki tudja meddig, ha valami, akármilyen megint el nem tértené a gondolataimat másfelé. Most éppen egy szép asszony, a kit sohasem láttam ez előtt s talán nem is fogok többet látni ebben az életben — hisz' már rég' elhaladtunk egymás mellett, — visszavitt engem a Szent János-pusztá tarlóira, a hol vagy ötven esztendővel ezelőtt jártam.

Ilyen eszmetársítás juttatja eszembe a klarinét-torku embert is. — Olvastam a minap egyik szépirodalmi hetilapunkban egy kis elbeszélést; Mihalka János volt a czime, írta Zellyő Szilárd. — Az elbeszélés egyike a legjobbaknak, a melyeket mostanában magyar tollból olvastam. Pompásan van benne elmondva egy pár derék tót atyafinak ka-laudos letutajozása a Vágon, Komárom felé,

hogy a gyűlölt csehektől „magyar földre” szök-hessenek át. A kis koncepczió, az alakok festése, beszélgetése, a természeti milió, a mely az egészet körülfontja, mind erős tehetségre vall. S a név, az író-neve, engem Zellyőre emlékeztet; arra a nógrádmegyei kis zúgra, a hol valamikor az én édeskedves „csokoládé emberemmel” (czigányfeketesége miatt neveztem így), Szilárd Imrével, annyi felejthetetlen napot, igazán boldogságos időket, töltöttem a szabad természet ölében.

Lám-lám! Zellyő Szilárd! ki lehet ez?! — Érdeklődtem és meg is tudtam. Ujabb kedves meglepetés. Az új író, a szárnyátbontogató elbeszélő, az én csokoládé-emberem fia, Szilárd Jankó, a ki akkor még egészen kis fiú volt. „Zellyő Szilárd” az írói álneve. Szép hangzó név; — azt hiszem, meg fogja szeretni a magyar olvasóközönség. De térjünk vissza az eszmetársításhoz.

Természetes, úgy-e, hogy Zellyő Szilárdról Zellyőre gondolva, ott láttam magam előtt azt a kedves dombos-halmos vidéket, meg a közelben levő huyagi erdőt, a hol a barátommal, Szilárd Imrével vadászgattam volt vagy húsz évvel ezelőtt. — Ott voltam megint, abban a társaságban, a melylyel utóljára élveztük együtt a házigazdának meleg vendégszeretetét.

Elborul a lelkem, a mikor elvonultatom őket magam előtt. — Egyetlenegy sincs már közülök!

Szilárd Imre, az én legjobb, leghivebb vadásztársam, vagy két évvel ezelőtt ment el örökre. Lelkemben soha be nem tölthető ür maradt utána. Ambrozovics Dezső, ez a világborongós hangulatú, gyöngédelkü poéta, elment utána. — Az öreg Nagy Sándor, a nótáskedvű „Sándor bá”, (Nagy Ibolyka jeles színésznőnek az édes apja) elment. — S valamennyiük előtt elment Szép Aladár, a bohém hegedűs és néhai színész, a ki a mulattató elemet képviselte, a legjobb sikerrel. Még Legányi Lajos is elment, a ki némely vadászkiránduláson, a fülöpszállási nádasok vidékén, az élelmezési főtiszt szerepét töltötte be, közmegelegedésre, a mikor még az öreg Vastagh Gyuri, a hirneves festőművész, meg Forgó Pista bácsi, a ki később a félkezét ellátta, járt oda, keveset vadászni, de annál nagyobbakat „abrakolni, kvaterkázni.”

Mind-mind elmentek! Egymagamra maradtam.

S most mégis ott vagyok köztök, velök, Zellyőn. — Odavisz az eszmetársítás, a melyet „Zellyő Szilárd” indított meg bennem. Ott állok éppen a huyagi hehegűpás erdő egy hajlatában, a hol: „bizonyosan meg kell jönni a róknak”, a mely rendszerint itt vált át a nyíláson. — Ha Imre mondja, a ki itt minden bokrot és talán minden vadat ösmer, akkor úgy is lesz.

Fölöttem Ambrozovics, — alattam Szép Aladár, a ki örökké izegmozog. Pedig már kezdődik a hajtás. Alig merek annyi jelt adni, hogy mégis rám figyeljen. Intek neki: maradjon már veszteg! Megfenyegetem egy gyors ökölemeléssel; azután nem moccanok többet.

Szép őszi nap; — a bokrok közt gyöngécske szellők bujkálnak; a vadkörtefa már pirosodni kezd, meg a som is. Az erdő az őszi szívárványosodás jeleit mutatja. A lombok zöld illatát érzem. Erre az egyetlen illatra ráillik a színjelzés, annyira tipikus. — Süt a nap, de nincs meleg. Az ég kékjén fehér felhőzók... Egy-egy szajkó kárál... Valahol az erdőben halk zöreje... Onnan jönnek a hajtók.

A csend piczi hangjait ez itt nem zavarja. Egy nagy légy zúg körülöttem; ráncsap felkap, arrább zúg, ujra nekem ront. Egy dongó muzsikálva száll át fölöttem. — Kis madarak czippannak, surrannak... Most mintha halk székessel osonna valami a bokrok alatt... Várom!

Ujra csend; — mintha tudná az erdő, hogy mi következik: maga is figyel, les. Alig hallható zörrenés!... Itt a róka! — már a nyílás közepén lohol, sunyítva. — Bumm! durrán a puskám.

Látom, hogy kalimpál a vörös urfi; verdesi zászlós farkával a füves földet. Szép Aladár a kalapját lengeti. Leintem. Csitt! még tart a hajtás.

No de több róka egy embernek, a szomszédok rovására, és egy hajtásban, mégis sok lett volna. Nem is jött több. Hanem a végét csendben illet megvárni. — Nem nyujtom az egész vadászat elmondását; az eszmetársítás nem enged; már ott vagyunk a tanyán, az egyszerű gazdasági lakásban, a mely fölé nagy akáczfák borulnak. Egyikről nagy ügyvel-bajjal szedek le egy fűrt édes illatú, kései nyílású fehér virágot. Szép Aladár váltig vitatja, hogy azt a rókat ő neki kellett volna meglőnie. Látta, már akkor, a mikor a róka „odabent” volt: egyenest ő rá jött; emelte is a puskáját, épp akkor ugrott el a beste féreg.

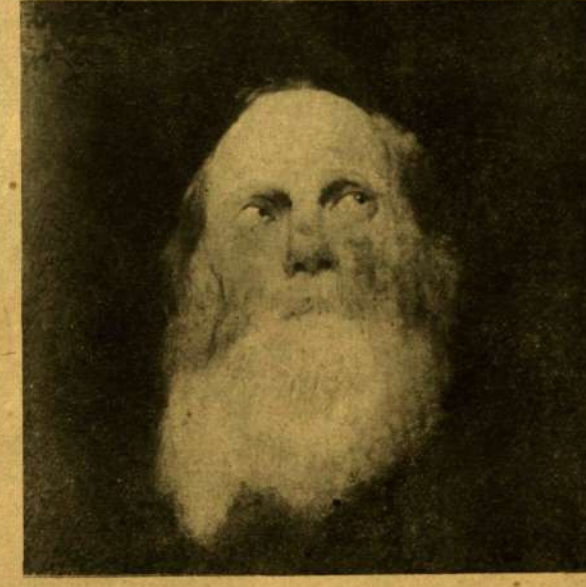
Megszorítom a kezét: Köszönöm Aladár! Rám csudálkozik: — Mit köszönsz Pista bácsi? — Hát azt, fiam, hogy nekem voltál szives odaterelni a rókat. Ha nem izegsz-mozogsz, mint mindig, hanem mozdulatlanul maradsz, — ha nem kapkodod a puskádat, akkor talán te kapod lövése; így meg eloldalgott, felém.

Ambrozovics melabúsan dörögte: nagyon helyesen történt; Aladár úgyis elhibázta volna...

— Kész a gulyáshus! gyerünk, urak! — kiabált ránk a csokoládéember és bontogatni kezdte a behűtött palackokat. Istenem! a legfinomabb bor sem volt akkor drágább egy

Baditz Ottó: Arczkép.

Gyárfás Jenő: Öreg férfi.

Körösfői-Kriesch Aladár: Önarckép.

AZ ÚJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM: A MODERN MAGYAR GYŰJTEMÉNY.

koronánál! A mienk meg pláne olcsó volt a házigazda vendégszerető jóvoltából.

A jó hűvös szobában, kecskelábú asztalhoz ültünk; az ablak nyitva volt, felséges jó levegő áradt be az árnyékba. A „gulyás” igazi „juhászgulyás” volt, kitűnő birkahűsből; — nem volt annak sem mellékíze, sem mellékzaga; — ettük rogyásig, némán.

Egyszer csak megszólal az ablak alatt egy tárogató, és a legcsudálatosabb tökéletességgel fujja a Rákóczi-indulót. Csak úgy zengett-harsogott. Azután átsapott másba; bús régi magyar nótákba; sirt, panaszkodott, zokogott, felujjongott. — Odáig voltunk tőle. Ez aztán „gondolat!” — mondogatták, Szilárd Imrét ölelgetve. Nem egyszerű ember? ilyen stilszerű muzsikáról is gondoskodik. Ezen a csöndes pusztán igazán nem hallgathattunk volna semmit sem olyan élvezettel, mint ezt a sirámos, beszélő hangszert, a melyet nyilvánvalóan „mester” kezelt.

A mikor már odáig voltunk a gyönyörűségtől, kiszólt a házigazda: — gyere be hej! Az ajtóban csakhamar megjelent egy legény: — egy fiatal suhancféle, — a ki kissé bárgyúcska félenkséggel tekintett körül. Semmi sem volt nála.

— Ez fujta, — mutatta be röviden a gazdánk.

— Hát a klarinétodat hol hagytad? — kérdezte Szép Aladár.

Szilárd Imre felelt a legény helyett. — Nincs ennek klarinétja; csak úgy, a torkából fujja.

Nem hittük. Az már igazán lehetetlen. Emberi torok hangszalagjai úgy nem rezeghetnek, olyan tökéletes klarinét-hangokat nem adhatnak.

— Fúj valamit az uraknak, intett Imre. A legény megöblösítette a száját s rákezdte a „Nagy Bercsényi Miklóst.” — Csak úgy ömlött belőle a csudálatos bensőséges messze csendülő bús tárogatóhang. Ha nem nézünk rá, megesküdhetünk volna, hogy igazi hangszert hallunk.

Hát ismét igazit hallottunk, az az emberi hang csakugyan a legcsudálatosabb, — minden nemes hangszer az emberi hangot szeretné utánozni, ellesni; — de most az emberi hang volt olyan, mintha hangszereből áradt volna.

A hangulat is tehetett valamit, de a magyar pusztá levegőjében csúsan hatott ránk ez az ufajta zene, a melylyel a klarinét-torkú-ember andalított el bennünket.

Szilárd Imre ezután elmondta, hogy véletlenül fedezte fel azt a mutogatni való művészt itt a huyagi majorban, a honnan nem kelhetett híre.

Bizony pedig kár lett volna, hogy ott rejtőzék; hisz' a kuriózum is megérte, hogy elkerüljön onnan a világba.

Erről azután gondoskodott is Szilárd Imre.

Talán egy vagy másfél esztendővel később egyszer az Orfeumba vetődtem. — Nem sokat törődtem a műsorról; agyon akartam ütni az estémet.

Egyszer csak kijön egy legény a szinpadra és elkezd klarinétozni, klarinét nélkül, csak úgy, a szájával.

Megösmertem. Hisz' ez a mi zellői, vagy inkább huyagi tárogatósunk! — Lám, mégis „artista” lett belőle.

Tetszett a közönségnek. Érdekes volt a dolog. De mit tagadjam: nekem inkább csak furcsa volt már; meghatni nem tudott. Ahhoz a magyar pusztá kellett, meg az akkori hangulat.

Kíváncsi voltam rá, hogy hogyan került ide és hogy folyik a sora. Elmondta. Olyan buta parasztleány volt akkor is, mint másfélévvel ezelőtt. — Valami csekély fellépési díjat kapott; alig bírhatott élni belőle; — úgy látszik, kihasználta az élehetlenségét. De azért neki így is jó volt, mert „úr” volt ebben az állapotában.

Nem vágytam többet hallani; nem is kerestem az alkalmat. Végkép eltűnt előlem. De „Zellyő Szilárd” az eszmetársítás révén most eszembe juttatta.

Az a régi társaság, mondom, mind elment már örökre.

Egymagam maradtam itt, utolsóan.

AZ ÚJÁRENDEZETT MODERN KÉPTÁR.

Az újárendezés után a modern képtár tizenhét termet és négy kabinetet foglal el. Az első két termet a klasszicizmus és a romantizmus korai időszakát foglalja el, tehát a század elejétől mintegy 1855. évig terjedő festészet. E teremben történt meg először az ugynevezett Biedermeier-festészet értékserinti megrostálása. Ennek eredményeként meglehetősen értékeléltelődások mutatkoznak. E kor első festőjének eddig általában Barabás tartották. Ezentul alighanem Borsos kerül a helyébe. Jóval festőibb, a technikumán virtuózabb kezelője és mint lélekjellemző is tulter Barabás. A többi korabeli festő közül Tikost látjuk új, igen jó világításban.

A III. terem nagyjából a romantizmus későbbi korszakát mutatja be. Ebben az időben a festészet jobban kezd a magyar életbe belékapcsolódni, már majdnem kizárólagosan polgári rétegekre és arcképfestésre támaszkodik. A nemzeti megújulás jelenségei Madarász személyén át kihatnak a festészetre is és meglehetősen esetlenséggel jelentkezni kezd mint tárgyi elem a népiélet is, a nélkül azonban, hogy a témával járó kifejezési lehetőségeknek és új formáknak még csak nyomát is találjuk. E teremnek van egy nagy újsága is, Madarász Viktornak Thierry Amadérol festett képe, mely veri az előtte festett összes magyar arcképeket.

A negyedik terem Székely Bertalannak jutott. A muzeumban örözt gazdag anyagból a legjellegzetesebbet válogatta ki Petrovics. Kár, hogy a művész összes törekvéseinek jellemzése végett egy gyöngébb nagy arányú kompozíciója kissé rontja a különben elsőrangú benyomást.

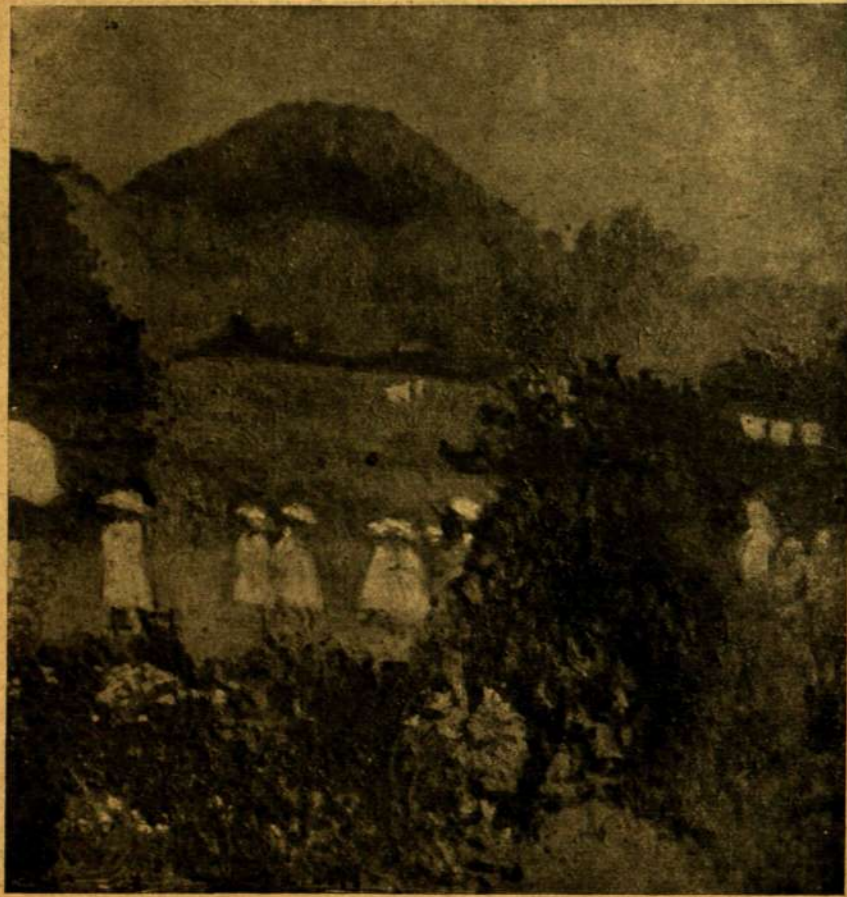
Az ötödik terem jellegét azok a művészek adják meg, a kik Rahl és Piloty iskolájából indultak ki. Ezek Lotz, Than, Benczúr, Liezenmayer. A rendezés erős kritikája leszemből Lotz képeinek kiválogatásában, a ki ezentul jóval erősebben fog szerepelni, mint eddig; részünkről az ugyancsak most a földszinti teremben látható Lotz-kiállítás egy pár darabját még felhoznók ide a felső termekbe. Olyan minőségű Lotz-tájkák ugyanis, mint lent, ide fent nem láthatók. Than Mór is nyert az új rendezéssel. Lágyabban, színesebben, festőibben sikerült alakját beállítani.

A hatodik terem kizárólagosan csak Szinyei-Merse Pálnak képeit tartalmazza. Szintén erős revízió után másképen mutatja be Szinyeit, mint az a közkeletűvé vált kép, melyet Lázár Béla rajzolt meg. Egyrészt nagyobb súlyt helyez a régi Szinyeire, másrészt ebből a régi Szinyeiből is sokkal több erőt, genialitást, több festőiséget hoz ki, mint az az irányzat, mely a Vén asszonyok nyarában utólréhetetlen minőségűket látott. Petrovits ezzel szemben Szinyei legszínelisebb idejét, a Majális, Lilaruhás nő, Hintázók korát hangsúlyozza, hozzájuk fűzve e korszaknak néhány pompás, eddig nem látott vagy nem hangsúlyozott alkotását. Így mondja ki azt az itéletet, melyet mi különben a helyről soha sem állottunk, bár kiméletezen megírni, hogy a visszavonulása után újra megjelent Szinyei koránsem volt már az a nagy festő, mint a régebbi.

A hetedik terem Paál László ismert képeit mutatja be, a nyolczadik Munkácsy Mihály festményeit. Paál meglehetősen egyenletesen termelő művészetével szemben nem volt válogatásra szükség. Ugy mutatkozik az új rendezés után is, mint eddig. Munkácsy azonban nyert. Kétségtelenül legfényesebb dolgait válogatta ki az újárendezés. Teljes hatalmasságában bontakozik ki előttünk egyszerű erejű realizmusával és háttérbe szorult az ideges felületességgel üres képeket is alkotó modern festés.

A tizedik terem alapjellegét azok a művészek adják meg, a kik 1880 körül a müncheni akadémia hatása alatt dolgoztak: Gyárfás, Baditz, Feszty, Balló, Stetka. Erős hangulatcsökkenéssel járunk az őket megelőző három egyszerű terem után. Azonban kétségtelen, hogy a korukbeli németek mellett nagyon jól megállják helyüket. A válogatás is szerencsésnek mondható, több maradandó értéket mutat be, mint az eddigi kiválasztás.

A tizenegyedik terem a pleinair festészet kezdeteit mutatja be, tehát a francziák kez-

Ferenczy Károly: Nyári nap.

Zemplényi Tivadar: Szegény asszony otthona.

dődő hatását és a Bastien Lepage hatása alatt meginduló Hollósy iskolát.

Az egymással fekvő nyolczadik és tizenkettedik teremben a fejlett és önállósult magyar naturalizmus korát, Ferenczy Károlyt, a nagybányai kolóniát, a szolnoki telep, Csók Istvánt, Fényes Adolfot, Perlmuttert, Strobentzet, Kosztát mutatja be, tehát erősen belenyúlik jelenünkbe is. Különösen Ferenczy Károly hat meglepetésként.

Egy következő rendezés erős kiegészítéssel alighanem szobát fog neki juttatni.

Az utolsó magyar terem a legújabb nemzedéket és néhány idősebb művésznek csatlakozását az újabb irányokhoz mutatja be. Ez a terem volt a legnehezebb vállalkozás és ez a terem okozza valószínűleg a legfőbb fájdalmat is a kimaradtak révén. A legtöbbet éppen ezért erről a teremről lehet majd beszélni. De azoknak, a kik kritikával ille-

tik, jusson eszükbe, hogy a muzeumnak bármekkora nagy képraktára van is, sok figyelemreméltó dolog hiányzik belőle. Éppen ezért a terem az igazgató is csak ideiglenesnek tekinti.

Az utolsó teremben, a tizennyolczadikban németek vannak. Nagyon jóleső érzéseket nézhetjük végig képeiket, mert ugyancsak megálljuk helyünket mellettük. Igaz ugyan, hogy az itt látható képek közül az első

Madarász Viktor: Thierry Amadé arcképe.

Pál László: Fatanálmány.

AZ UJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM: A MODERN MAGYAR GYUJTEMÉNY.

Munkácsy Mihály: Siralombházban.

Szinnyei-Merse Pál: Női arckép.

Székely Bertalan: Boldog anya.

Munkácsy Mihály: A falu rossza.

Hollósy Simon: A jó bor.

Lotz Károly: Nő képe.

AZ UJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM: A MODERN MAGYAR GYUJTEMÉNY.

BENCZÚR GYULA. — A Szent István Képtárban levő önarckép.

XIX. századi németek hiányoznak, vagy csak másodrangú dolgokkal szerepelnek, de a mi második klasszisunk is különb a németeknél. A kabinetek közül a 3 elsőben magyar művészeknek intim jellegű, tehát kisebb teret kívánó képei vannak elhelyezve, köztük sok vázlat és tanulmány, melyek nem egy esetben több tehetséggel mutatják alkotókat, mint képeik. Az első kabinetben a Rahl iskola követőinek vázlatai előbbi megjegyzésünk pompás megvilágításául, Mészöly Géza, a ki sajnos, nincsen jól képviselve a múzeumban, a min okvetlenül segíteni kellene, Deák-Ebner Lajos, Bruck Lajos. A második kabinet a 80-as évek művészeinek kisebb méretű műveiből van összeválogatva.

BENCZÚR GYULA.

1844—1920.

Azok közül a festőink közül, a kik a múlt század második felében a magyar képzőművészetet viágszerte ismertté és becsültté tették, utolsóinak távozott el körünkben Beniczúr Gyula. Hetvenhat évet élt meg szakadatlan alkotó munkában, szakadatlan sikerek között, a melyek kora fiatalságában épenúgy kijutottak neki, mint alkotóereje tetőpontját jelentő férfikorában és öregségében is. Beniczúr nem tartozott az úttörők közé, de az őt megelőző festői kultúrát eszközeit mindig a lehető legvirtuózabb módon tudta felhasználni, valóságos példaképe volt annak, hogy milyen legyen az akadémikus művészet, ha értékes és jelentékeny alkotásokat akar létrehozni.

Beniczúr Gyula Németországban nevelődött művészsé. Ezernyolczsázhatvanegy óta Münchenben élt, a hol rövidesen Piloty Károly környezetébe került. Akkortájt ebbe a körbe egy csomó kitűnő művész tartozott,

Köztük néhány oly jó és finom dolog, hogy nem egy festőt teljesen rehabilitál későbbi bűneiért. A harmadikban Rippl-Rónai művei szoronganak. A hely nem nekik való. Ez talán egyetlen feltűnő tévedése a rendezésnek. A negyedik kabinetben a múzeumnak újabb időben szerzett nagyszerű franciaí gyönyörködtetnek. Összegezve az új rendezésnek benyomásait: megerősödünk abban a büszke tudatban, hogy nekünk magyaroknak itt Európa távol keletén egy olyan erős festészeti kultúrát sikerült teremtenünk egy évszázad alatt, a melyhez más, nálunk hatalmasabb, gazdagabb és szerencsésebb népeknek jóval hosszabb fejlődésre volt szükségük.

a kik közül elég Makartot, Maxot, Defregert, Wagner Sándort és Liezen-Mayert említenünk. Beniczúr jól megállta ott helyét. Igen koráért tehetséggel jelent meg és rövid egy-két év alatt teljesen túlnőtt mesterének, Pilotyknak képességein, mert ennek művészi hitvallását sokkal jobban, sokkal csillogóbban tudta megvalósítani. Monumentálisabban komponált, sokkal jobban rajzolt és nagyarányúbb teatralitással tudta beállítani történelmi tárgyú képeit. Színei sokkal bujábbak, sokkal olvadékonyabban folytak esztje alá, mint mesteréi s a mi a leglényegesebb volt, drámaiabbnak és mozgalmasabbnak bizonyult, mint a nagy történelmi machinériáknak belsőleg mindig győne és gyakran fáradt világhírű mestere.

Beniczúr gyorsan feltűnt ideháza is. Történelmi tárgyú képei a Hunyadi László búcsuja és Rákóczi Ferenc elfogatása nagy sikereket arattak, rájuk a koronát Vajk megkeresztelésével tette fel, melynek erőteljesen háborgó szinppompás, bár inkább formai drámaiságát később sem tudta meghaladni.

A hetvenes évek végén még egy nagy

élmény várt reá. Velenczében az utolsó átalakuláson, a végső csiszoláson ment át a nagy koloristák tanulmányozása után. Ettől kezdve stílári fejlődést vagy változást nem mutattak képei. Palettája a régi értelemben vett csillogó koloristáknak, a vörös, sárga és kék színek tobzódo gazdagságú árnyalatait öleli fel, barnás vagy aranyárgás tónusokba foglalva. Technikája a legprecízebb és nyugodtan befejezett rajznak és a lazurozva dolgozó legminuciózusabb sima olajfestésnek egyesülése. A hangulat pedig, a mely képein előmlik, nem a hétköznapi. Mindig valami fejedelmi emelkedettség, valami más ünnepélyesebb világ, a mely nem annyira a művész fantáziájából meríti erejét, mint az őt megelőző festészeti kultúra legnagyobb eredményeiből.

A történelmi és nagystilű mythologikus aktképek mellett nagy kedvvel folytatta az arcképfestést is. Ugyanazokkal a pompázó eszközökkel élt e téren is. Az ő esetje alatt szürkésen hétköznapi környezetek és életek mindig valami belső nagyságot kereső grandiózus mozgalmassággá törekedtek válni. És míg az arcnak pontosan lemásolta minden kis részletét is, mégis mindig egy más, csillogóbb, szebb, emelkedettebb és pompázóbb embert állított elénk. Ezek az arcképei szerfelett nagy hatással voltak a közönségre, mely elhalmozta megrendeléseivel. E képei legjaván nem volt híjával a lélekletésnek sem, bár mindig erősen idealizálta modelljeinek ezt az oldalát is.

Beniczúr Gyula nagy iskolát teremtett maga körül. Ugyiszólván minden újabb festőnkre volt bizonyos hatással, akár közvetlen befolyással történelmi komponálóinkra és csendéletfestőinkre, a kik mind belőle indultak ki s legtöbbben meg sem tudták közelíteni, akár az ellenhatás következtében. Akkor ugyanis, a midőn a német festészet hatásától elválva francia irányok nyomultak előtérbe, Beniczúrban testesült meg legprezansabban a régebbi és akadémikus irány, melyet az újak kerülni akartak. Ezért a múlt század végén és az új elején erős viták középpontjában állott s áll még talán ma is. De divatok és áramlatok jönnek és mennek, az értékek pedig megmaradnak. Beniczúr Gyula buján pompázó kolorizmusa pedig mindig a megmaradó értékek közé fog tartozni.

SZERELEM CSILLAGA.

Ne jöjj, velem ne jöjj a kényelmes kis útra, mely szűk ucczakon át sírok felé vezet; ki rongyos életét kimért időn befutja, az rögből indul el a röghöz érkezett.

Ne jöjj velem, ne jöjj, maradj inkább magadnak, ki tétovázva lép, legyen csak társa más; az én utam merész, engem szelek ragadnak és csillagok felé röptető szárnycsapás.

De jöjj velem, de jöjj, lásd, vágyad éjjelében a szíved földobog s velem rohan vedül s ha késő századok nevünk mondják, az égen az örök szerelem ikercsillaga gyúl.

Szegedi István.

SZERELEM A SÍRIG.

Úgy él hangod zenéje bent az én szivemben, mint téli estén ódon kandalló, ha zümmög, hallom, nem is hallom talán, de menten felriadnék, ha múltam s odabujnék a tűzhöz.

Úgy él szemed szelídje bent az én szivemben, mint ibolya virág tavasszal a kabátom. [szem, nem is tudom, hogy ott van, de jaj, csak el ne veszeresném, nem volna életem, míg újra látom.

Mint kandalló a téllal, tavasszal a kökörcsin, énvélem már e létre olyan egyetlenegy vagy, nem is szakadsz le, míg amaz alkonyon, az őszim, tavasz, virág, kandalló, lélek, élet elhagy.

Szegedi István.

SZÉTRONCSOLT ÁLL A MŰTÉT ELŐTT ÉS UTÁN.

BEHORPADT KOPONYA A MŰTÉT ELŐTT ÉS UTÁN.

A MAGYAR SEBÉSZET SIKERE.

Egy budapesti orvos új transzplantációs rendszere.

Mikor Loeb Jacques, az amerikai Rockefeller-intézet tanára, az azóta a természet-tudomány Nobel-díjjal kitüntetett hírneves biológus néhány évvel ezelőtt közreadta élő állatokon végzett transzplantációs kísérleteinek bázisát eredményeit, rögtön nyilvánvaló volt, hogy eljárásának esetleges alkalmazása egész új korszakot fog nyitni a modern sebészetben. Erre váratlanul túlnőtt bőséges alkalmat nyújtott az időközben kitört világháború, mely ezrével szállította a hadikórházaknak a borzalmas bőr-, hús- és csonthiányokkal sújtott szerencsétlen sebesülteket.

Eddig a páciensnek bele kellett nyugodnia végtagja, orra, nyelve, ajka vagy állkapcsának elvesztésébe, ha azokat a fegyvergolyó vagy gránát szétroncsolta, most Loeb és Axhausen az előbbiétől függetlenül végzett élettani tanulmányai alapján megvolt a remény arra, hogy maga a természet, ha neki az orvostudomány erre módot ad, bázisát regeneráló erejével visszaadja a sérültnek az elvesztett testrészt.

A világháború borzalmas sebesülései úgy a külföldön, mint nálunk Magyarországon szinte csábították a hadikórházakban működő sebészeket az illyirányú kísérletekre, s azokban nem is volt hiány. A magyar orvostudomány dicsőségére a magyar sebészet is ért el e téren bámulatos sikereket, a melyek hírére külföldi orvosok is siettek Budapestre, s az itt szerzett tapasztalatokat értékesítették a magyar kórházakban.

A háború ezerszámra ontotta a legrettegetesebb arcz- és állkapocssebesüléseket, melyek megoldása matematikus volt. Bécsben, Berlinben, Düsseldorfban, Frankfurtban, Hamburgban és Budapestben speciális sebészeti osztályok alakultak s teljes erővel megindult a munka, de már az első félév elmúltával kint, hogy tartós, a teljes gyógyulással egyértelmű eredményeket leginkább a pesti 6-os számú tartalékos kórházban értek el, mely dr. Gadány Lipót honvédtörzsorvos parancsnoksága alatt állt s melynek sebészeti osztályán dr. Ertl János budapesti sebész és honvédtörzsorvos rendszere és útmutatói szerint sikerrel folyt a transzplantációs regeneráló munka. Száz és száz sebesült, ki nek orrát, nyelvét, állkapcsát, koponyáját darabjait, vagy akár félarcát elvitte a gránát vagy puskagolyó, újra beszélni és enni képesen, visszanyert tagokkal s újra szép emberi arccal hagyta el a kórházat.

Dr. Ertl a maga eljárását és betegeit bemutatva a budapesti Orvosegyesületben s a rendkívüli sikere híre orvosi szakkörök nyomán a külföldön is elterjedt. Bécsi, gráci orvosok, német orvosok Budapestre siettek s a 6-os számú kórházban mint „klinikai vendégek” tanulmányozták az eljárást, melyet Ertl „plastikai sebészet”-nek nevezett el, mely csontszöveteknek a defektus helyére való behelyezésével, az új egyenes vagy hajlított csontnak a régivel való összeragasztásával, lágy testrészeknek a szomszédos bőr nyújtásával vagy új bőr- és húsrészek

beillesztésével s élőszervvé tételével visszaadta a sebesülteknak az elvesztett testrészt. Dr. Ertl az operációhoz szükséges csontot magának a betegnek lábszárcsontjából veszi s a szükséges lágyrészeket ugyancsak a beteg testéből. Az új testrészek biológiai alapon beilleszkednek a sebesült élő szervezetébe s azzal együtt funkcióképes egészet alkotnak.

Ertellel egyidőben Düsseldorfban is tettek kísérleteket transzplantációs eljárással, de sikertelenül, mert a szervezet kilökte az új csontot. Ertl folytonos megfigyelésen alapuló tapasztalatok nyomán tökéletesítette eljárását s külföldi kórházak és klinikák meghívására ott is bemutatta eljárását s többek közt Bier tanár berlini klinikáján is több operációt végzett.

Ma dr. Ertl a népjóléti minisztérium által rendelkezésre bocsátott fehérváriuti Erickson-gyárban berendezett kórházat vezeti, hol mintegy száz súlyos arcz- és állkapocssebesült várja a gyógyulás különböző stádiumában teljes helyreállítását. Ezek túlnyomóan oly betegek, kiknek Ertl aránylag rövid, 3—6 hetes új kezeléssel visszaadta az élő és beszélni képességüket s emberi arczukat. Megtekintettük a kórházat s valóságos csodáit láttuk a természet és orvosi tudomány regeneráló csodáinak. Ime néhány példa.

Báró K... vezérkari alezredesnek teljesen ellőtték alsó állkapcsát. Mesterségesen kellett táplálni és beszélni nem tudott. Eddig 9 műtétet végeztek rajta. Végre Ertl osztályán saját lábszárcsontjából vett csontszelével pótolta alsó állkapcsát. Három hét múlva enni és beszélni tudott, teljesen visszanyerte ügy életkedvét, mint arczának emberi formáját is.

S... főhadnagy egész ellőtt állkapcsát lábszárcsontjából kioperált csontszelével pótolta Ertl ugyanilyen eredménnyel. A beteg két hét elteltével visszanyerte elvesztett testrészt.

Az osztályon török és orosz tisztak is vannak s olasz és francia sebesültek is itt keresnek gyógyulást, a mit külföldön hiába kerestek.

A modern sebészet ez új, a magyar orvostudomány dicsőségét jelentő diadalának jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, mint az az óriási szám, melyben a világháború az ilyen műtétet alkalmat szolgáltatta. Ez a szám a volt monarchiában kintt 40.000-re, Németországban 100.000-re, Oroszországban pedig még nagyobb volt. Oroszországból külföldön küldöttség járt dr. Ertlél, kérve eljárásának ismertetését tartalmazó nagy műve („Die Chirurgie der Gerichts- und Kieferdefekte. Von dr. Johann u. Ertl. Urban u. Schwarzenberg. Berlin u. Wien, 1918.”) lefordítását, hogy az az orosz orvostudományak és hozzáférhető legyen.

Ujabbán a népjóléti minisztérium megengedte, hogy Ertl osztályán polgári betegeket is kezeljenek.

Végül 2—2 fényképen bemutatjuk az új transzplantációs eljárás minden szónál szebben beszélő eredményeit.

Zoltán Vilmos.

A VATIKÁN PINCZÉI.

Regény. (Folytatás.)

Irta André Gide. — Francziából: König György.

Kifejté balkarját, mely egészen elszibadt és felkelt, Karola aludt. A kis utcácskából felhatoló gyenge világosság töltötte meg a szobát és nem lehetett más neszt hallani, mint ennek a nőnek egyetlen lelegzését. Amadé egész testében és lelkében valami szokatlan elbágyadást érzett és keservesen el kezdett zokogni.

Könnyei borították el arczát és keveredtek a vasuton felszedett porhoz. Zaj nélkül, megállás nélkül patakzottak könnyei lelke mélyéből, mint egy titkos forrásból. Arnica jutott eszébe és Blafaphas. Szent Isten, ha ők meglátták volna! Most már soha többé nem merné elfoglalni helyét mellettük...

III.

A kereszties hadjárat a pápa kiszabadítására pompás cimével alakult szélhámos vállalkozás hálózata több francia megyére kiterjedt. Nem csak egyedül Protos, a virmon-tali álkanonok tartozott kötelékébe, mint a hogy Saint-Prix grófné sem volt egyedüli áldozata. Valamennyi áldozat nem ült föl egyforma gyorsasággal, de a banda mindegyik tagja sem tudott hasonló ügyességet kifejteni. Maga Protos is, Lafadio egykori barátja, e művelet után jó ideig résen kellett hogy legyen. Állandóan tarthatott attól, hogy a papság, az igazi papság tudomást szerez az ügyről és ezért a már meghódított pontok védelmére épen annyit szellemességet és ügyességet kellett kifejtenie, mint új területek meghódítására. Ő azonban mindenhez értett, ügyes segítőtársai voltak s a banda összes tagjai (ennek a neve volt Ezerlábú) között csodálatos fegyelem és összhang uralkodott.

Baptistin még az este értesítette Protost az idegét megérkezéséről. Protos nagyon megijedt, a mikor megtudta, hogy ez az idegen Pauból jön és másnap már reggel hét órákor megjelent Karolánál. Karola még aludt.

A tőle kapott hírek, Karola előadása a „zarándok” (Karola így nevezte el Amadét) aggodalmairól, tiltakozásáról és könnyeiről, minden kétséget eloszlatott. Paui prédikációja megtermette gyümölcsét, ha nem is épen olyan alakban, a hogy Protos kívánta volna; így azonban most már állandóan szemmel kell tartania ezt a naiv kereszties vitét, a ki ügytelenségével még könnyen leleplezheti az egész összeesküvést...

— Eressz engem keresztül, — fordult hirtelen Karolához.

— Mit akarsz csinálni?

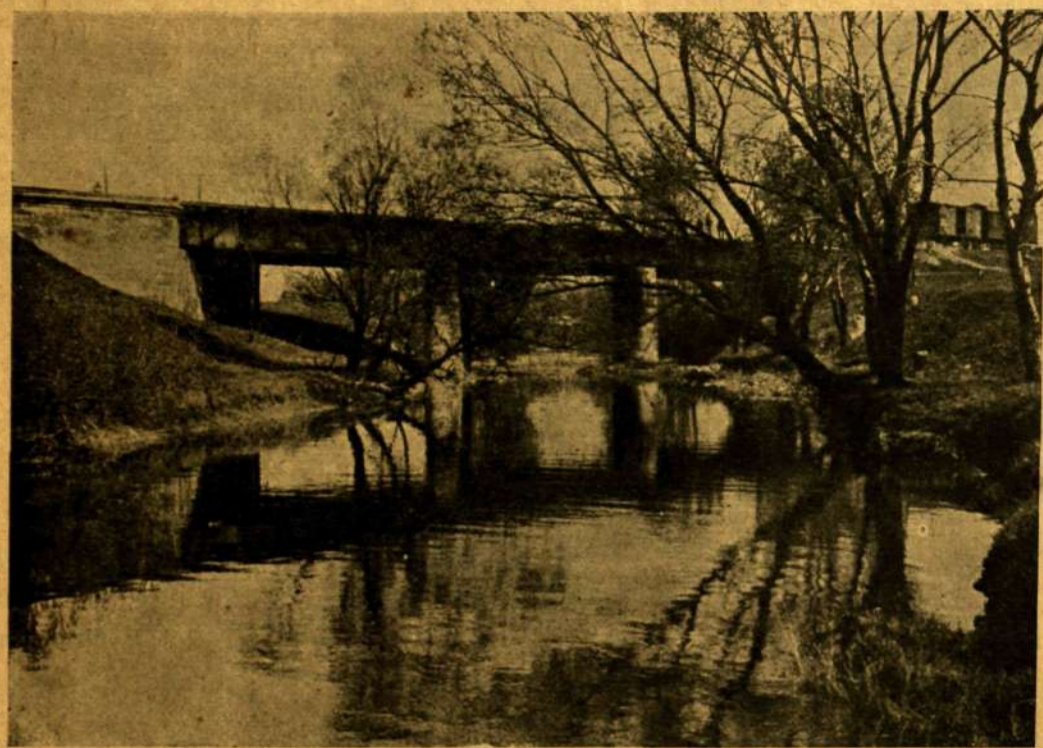
— Átöltözöm papnak, — felelé Protos, nem kevésbé egyszerűen.

— Ezen az oldalon fogsz kimenni?

Protos egy percig habozott.

— Igazad van, így természetesebb.

Lehajolt és kinyitott egy titkos ajtót, a melyik olyan alacsonyban volt elhelyezve, hogy az ágy teljesen elfőde. Abban a percben, a mikor át akart bujni rajta, Karola megfogta a vállát.

AZ ELZÁRT LAJTA-HÍD A MAGYAR-OSZTRÁK HATÁRON BRUCK-KIRÁLYHIDÁNÁL.

A BOJKOTT A MAGYAR-OSZTRÁK HATÁRON.

— Halod, — mondá némi komolysággal, — nem akarom, hogy ennek az embernek a legkisebb baja is történjék.

— Hiszen mondom neked, hogy papnak öltözök!

Mihelyest eltűnt, Karola felkelt és felöltözött.

— Magam sem tudom, mit gondoljak Venitequa Karoláról.

Ez a felkiáltása azt engedti sejtetni, hogy jó szíve volt és nem romlott meg meg teljesen. Némelykor a züllöttség legmélyén is meglepően finom érzületet lehet felfedezni, mint a hogy némelykor gyönyörű égszínkék virág nő a szemétdomb közepén. Karola lényében szolgálatkész és hűséges természet volt, mint annyi más nő, kinek csak parancsolóra van szüksége. A mikor Lafadio elhagyta, azonnal Protos felkutatásához fogott, — már akár keserűségből, akár bosszúból. Újból szomorú órák következtek be életében, mert Protos szeretett uralni.

Más, mint Protos, esetleg felemelhetette és tisztességes tette volna ezt az asszonyt. Ehhez csak az akaratra lett volna szükség. Protos azonban épen ellenkezőleg, mintha csak mindenképpen le akarta volna ala-csonyítani.

Protos hazatért, de nem volt más ruhában. Kezében tartott mindenféle ruhaneműt és lerakta egy székre.

— Nohát? — kérde Karola.

— Meggondoltam a dolgot. Előbb el kell mennem a postára, hogy elkérjem a leveleit. Csak délben fogok átöltözni. Add ide a tükrödöt.

Az ablakhoz lépett, maga elé tette a tükröt és barna hajánál alig világosabb s az ajak szélén lenyirt alvajszot ragasztott föl.

— Hidd ide Baptistint.

Karola, ki befejezte öltözködését, meghúzta a csengőt az ajtó mellett.

— Mondtam már neked, hogy nem akarom többé ezeket a manchettagombokat látni. Túlságosan feltűnőek.

— Tudod jól, hogy kitől kaptam.

— Épen azért.

— Csak nem vagy féltékeny, te?

— Ostoba jószág!

E perczen Baptistin kopogott az ajtón és belépett.

— Nesze! Próbálj egy lépcsőfokkal feljebb hágni, — mondá neki Protos és odaadta a falon túlról hozott mellényt, kabátot, galért és nyakkendőt. Végig fogod kísérni vendégedet a városon. Csak este veszem át tőled. Egészen addig el ne veszítsd szem elől.

Amadé a Saint-Louis-Des-Français templomba ment győnni; inkább e helyet választotta, mint Szent Péter bazilikáját, melynek óriási méretei, úgy érezte, agyonnyomják. Baptistin vezette, ő mutatta meg azután a postát is. Nem lehet csodálkozni rajta, az *Ezerlábú*-nak itt is voltak emberei. A podgyása tetejére szögezett kis névjegyből Baptistin megtudta Fleurissoire nevét, azonnal közölte Protossal, úgy, hogy ez egy rendelkezésre álló postai alkalmazott segítségével Arnica egy levelét minden nehézség nélkül magához vehette és minden lelkiismeretfurdalás nélkül el is olvasta.

— Különös! — kiáltott fel Fleurissoire, mikor egy órával később maga is megjelent a postán, hogy átvegye leveleit, — az ember azt hihetné, hogy ezt a borítékot valaki már egyszer kinyitotta.

— Itt az gyakran megtörténik, — jegyzé meg flegmatikusan Baptistin.

Hála Istennek, az óvatos Arnica csupán igen távoli célzásokat engedett meg magának. A levél egyébként egészen rövid volt, csupán azt ajánlotta Mure abbé tanácsára, hogy Amadé látogassa meg Nápolyban San Felice S. B. bitorost, „mielőtt akármibe

PEDLOV KAPITÁNY ÉS THOMPSONNÉ ASSZONY, AZ AMERIKAI MISSZIÓ TAGJAI BUCSULÁTOGATÁST TESZNEK A BUDAPESTI RANOLDER-INTÉZETBEN.

belefog." Ennél általánosabb és következtetés-kép kevésbé kompromittáló kifejezéseket csakugyan kívánni sem lehetett volna.

IV.

Hadrían császár mauzoleuma előtt, melyet Angyalvárnak neveznek, Fleurissoiret kellemetlen meglepetés érte. Ezen épület hatalmas tömege egy udvarban emelkedik, mely el van zárva a közönség elől; külön belépőjeggyel felszerelt idegenek léphetnek csak ide be. Előírás, hogy ezek is csak ór kíséretében látogathatják meg...

Ezek a túlságosan szigorú rendszabályok megerősítették Amadé gyanuját, de egy szerszám figyelmzették vállalkozása rendkívüli nehézségeire is. Ott lézengett egy ideig a rakparton, mely napnyugta felé csaknem teljesen elhagyott szokott lenni, ama külső fal mentén, mely elzárja a járókelőket a vártól. Végére sikerült leráznia Baptistint. A bejáratul szolgáló felvonóhid előtt járt fel s alá szomorú gondolatokba mélyedve és csaknem remény nélkül, majd eltávolodott egészen a Tiberis partjára és innen iparkodott az első kőfalon keresztül többet meglátni az épületből.

Nem vetett ügyet mindegyik egy papra (hiszen olyan sok van Rómában!), ki nem messze tőle egy padon ült és látszat szerint imakönyvébe mélyedt, valóságban azonban régóta őt figyelte. Az Egyház eme kitűnő szolgája hosszú ezüstös haját viselt s arcbőrének fiatalosága és üdesége — a szüzes élet jelei — különösképen ellentmondottak az öregség eme bizonyítékának. Pusztán arca alapján ítélve, megmondhatta volna az ember, hogy pap és volt rajta valamelyes finomság, a mely elárulta, hogy francia pap. A mikor Fleurissoire már harmadszor sétált el a pad előtt, a pap hirtelen fölkel, hozzá lépett és csaknem zokogva így szólította meg:

— Hogyan! Hát nem vagyok egyedül! Hát On is Őt keresi.

Arcazt tenyerébe temeté és görcsös sirásba fogott, melyet nem tudott már tovább visszartartani. De erőt vett magán.

— Ő oktan ember, rejsd el a könnyeidet! Fojtsd vissza sóhajaidat!... (Meggfogta Amadé karját.) Ne maradjunk itt, uram, megfigyelnek. Már is észrevették felindulásomat, melyet nem tudtam elrejtetni.

Amadé ámulva követte a papot.

— Hogyan volt On képes — talált végül szavakat csodálkozása kifejezésére — kitá-lálni, hogy én miért vagyok itt?

— Adj a Ég, hogy én legyek az egyetlen, a ki észrevette! Nyugtalanosága, szomorú pillantásai, melyekkel ezt a helyet szemügyre vette, kikerülhették-e az én figyelmemet, ki

BAJÁKI FERENCZ.

NYISZTOR GYÖRGY.

DOVCSÁK ANTAL.

három hét óta éjjel-nappal itt járok? Bizony uram, alig hogy Őt megláttam, valami előérzet, valami az Égből jövő szó figyelmeztetést rá, hogy az On és az én érdeklődésem testvérek... De vigyázat! Jön valaki. Az Ég szerelmére, tegyen úgy, mintha másról beszélünk.

Főzélkes kosárral egy ember közeledett velük szemben a rakparton. Mint hogyha megkezdett mondatot folytatna, hangját meg sem változtatva, de kicsit elevebben, így beszélt tovább a pap:

— Ez az oka annak, a miért a Virzsinia-szivar, melyet egyes dohányosok annyira kedvelnek, csak a gyertya lángjánál gyujtható meg jól... Előbb ki kell húzni a szivar belsejéből azt a finom szalmaszálat, melynek vezélya, hogy a szivar belsején keresztül vezetékét tartson fenn, hogy azután a füst keresztül járhatson rajta. Azt a Virzsinia, a melyik nem szelel jól, akár el is dobhatja az ember. Ismertem uram, finnyás dohányosokat, a kik hatot is eldobtak, a míg egyre azután rágyujtottak... A mikor elhagyták az embert:

— Látta, hogy megnézett bennünket? Szükséges volt a beszéd tárgyát megváltoztatni.

— Ugyan! — kiáltott fel az ámuló Fleurissoire, — lehetséges volna, hogy ez az egyszerű konyhakertész is egyike azoknak, a kiktől félünk kell?

— Uram, én nem merném állítani, de föl-tételezem. Ezen épület környékére különö-

sen vigyáznak. Külön rendőrség emberei czirkálnak szakadatlanul ezen a környéken és hogy ne keltsenek gyanut, minduntalan más és más külső alatt mutatkoznak. Ezek az emberek annyira ügyesek, mi pedig annyira hiszékenyek és természetünkkel fogva annyira gyanutlanok vagyunk! Elmondhatnám Onnek uram, hogy majdnem mindent elrontottam azáltal, hogy nem voltam elég bizalmatlan egy jelentéktelen facchinóval szemben, kire érkezésemkor rábíztam szerény podgyászomat, hogy a vasúttól lakásomig vigye! Francziául beszélt az illető és bár én folyékonyan beszélek olaszul gyermekkorom óta... On is kétségkívül ugyanazt a melegséget érezte volna, a mely ellen én sem tudtam védekezni, a mikor idegen földön anyanyelvemet hallottam meg... Nos tehát, ez a facchino...

— Ő is benne volt a titkos rendőrségben? — Benne. Körülbelül meggyőződtem róla. Hála Istennek, csak nagyon keveset árultam el előtte.

— On borzasztóan rám ijesztett, — vallá be Fleurissoire, — mert érkezésem estében, azaz tegnap, én is egy ugyanilyen vezető karjai közé pottyantam, kire rábíztam podgyászomat és a ki francziául beszélt.

— Szent Ég! — kiáltott fel a pap rémülten. — Csak nem hívják Baptistinnek?

— Baptistin, ő az! — sóhajtott föl Amadé s úgy érzé, hogy térdei megröggynének.

— Szerencsétlen! És mit mondott neki? A pap megfogta Amadé karját.

— Semmi fontosabbra nem emlékszem.

— Gondolkozzék csak! Emlékezzék vissza, az Isten szerelmére!...

— Nem, valóban nem, — hebegett Amadé, — nem hiszem, hogy mondtam volna neki valamit.

— És nem is árult el semmit?

— Nem, semmit, igazán, biztosíthatom róla. De nagyon jó, hogy Őt figyelmeztet.

— Melyik szállodában szállott meg?

— Nem szállodában szálltam meg, szobát béreltem.

— Az mindegy. Hol lakik?

— Egy kis utcácskában, melyet On nem ismerhet, — szegyenkezett Fleurissoire. — De egyre megy: úgyse maradok ott soká.

— Jó lesz vigyázni: ha nagyon gyorsan hagyja ott lakását, azt hihetik, hogy bizalmatlan.

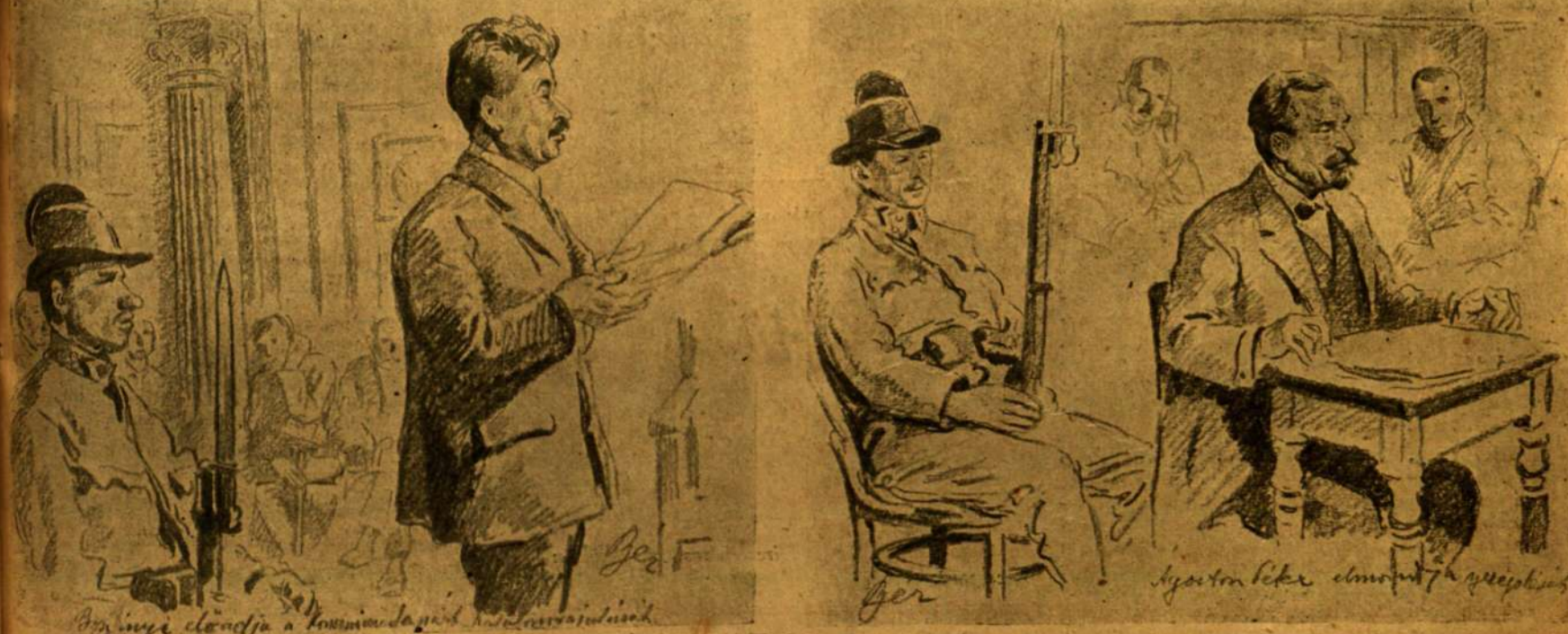
— Talán, Onnek igaza van: okosabb lesz, ha nem költözöm el azonnal.

— De mennyire hálás vagyok az Égnek, hogy On ma érkezett Rómába! Ha egy nappal később jön, már nem találom! Holnap ugyanis, egy nappal sem később, Nápolyba kell utaznom egy fontos egyházi személyiség látogatására, ki titokban sokat foglalkozik az ügygel.

— Csak nem San Felice bitoros? — kérde Fleurissoire, reszkette az izgalomtól.

— Honnan tudja? Különben miért is csodálkozom? Ő az egyetlen egész Nápolyban, a ki tud arról a titokról, mely bennünket foglalkoztat.

— On... jól ismeri?

BOKÁNYI ELŐADJA A KOMMUNISTÁK HATALOMRA JUTÁSÁT.

A NÉPBIZTOSOK PÖRÉNEK TÁRGYALÁSA. — BÉR DEZSŐ RAJZAL.

ÁGOSTON PÉTER A BÍRÓSÁG ELŐTT.

— Hogy ismerem-e, édes jó uram? Sajnos, ő neki tartozom... De mindegy. On meg akarta látogatni?
 — Meg, ha szükség lesz rá.
 — A legjobb ember... Hirtelen mozdult meg, látta meg a szemét. — Természetesen tudja, hogy kell felkeresni?
 — Feltételezem, hogy bárki útba igazíthat. Nápolyban ismeri mindenki.
 — Az kétségtelen. De On talán csak nem szándékozik egész Nápoly tudására hozni látogatását? Különben is nem közelítették Onnel az ő szerepét ebben a... a mit mi már tudunk, és nem bízhattak Önre izenetet az ő számára, a nélkül, hogy meg ne mondták volna, mi a módja a hozzá való férközésnek.
 — Bocsásson meg, — szerénykedett Fleurissoire, kinek Arnica semmi ilyenféle útbaigazítást nem adott.
 — Hogyan? Hát On csak egyszerűen fel akarta keresni? Talán bizony magában az érseki palotában? S hangosan nevetett. És előadta volna az egész ügyet minden keretelés nélkül!
 — Bevallom, hogy...
 — Tudja Ön uram, — magyarázta a másik szigorú hangon, — hogy ezáltal könnyen börtönre juttathatta volna őt is?
 (Folytatása következik.)

HALÁLOZÁSOK.
 Elhunytak a közelebbi napokban: Komoróczy és szentandrási Benecsik István, Zemplén vármegye ny. főszolgabírája, 78 éves korában, a zempléni megyei mezzőlött területen levő Rad községben. — Czirbusz Géza, kegyes tanítórendi szerzetes, a budapesti tudományegyetemen az egyetemes földleírás nyilvános rendes tanára, Budapesten. — Lomniczi Kisszovich-Horváth Gyula, magyar kir. államasvati főfelügyelő Ozdon, 60 éves korában. — Stadler Endre dr., a középponti járásbíró egyik legképzettebb bírása, 46 éves korában Budapesten. — Vágbescei Babó Lajos, volt országgyűlési képviselő, Budapesten.
 Előd Józsné, szül. Kossuch Irma, 73 éves korában Budapesten. — Özv. sabjaki Posgay Miklósné, szül. szeleforosi Bodó Emma, 69 éves korában Sárospatakon. — Palmer Mária, Palmer Kálmánnak, a nemzetgyűlés elnöki főtanácsosának testvére, Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

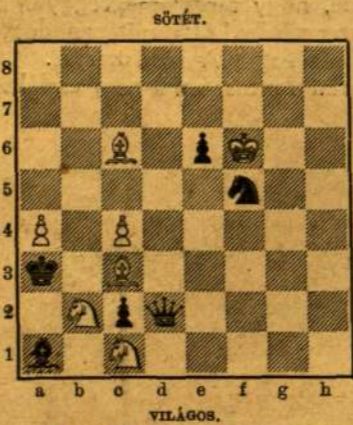
Az új Fabank (Budapest, Nádor-utca 21) már megkezdte működését. Az intézet célja a Magyarországi régi területén létező fakereskedelmi vállalatokkal a kereskedelmi és pénzügyi összeköttetést fenntartani. Ezenfelül foglalkozik a bankület minden ágával. A társaság alapitóját 40 millió koronában állapították meg. A közgyűlés az igazgatóság tagjává megválasztotta: Degenfeld József gróf földbirtokost, Glasner Samu dr. ügyvédet, Györy Loránd ny. m. kir. minisztert, Hilb Jenő dr., az Erdélyi Erdőipar Rt. vezérigazgatóját, Holzmann Árpád fatermelőt, Jusztus Zsigmond dr. nagybírót, Lord Adolf fakereskedőt, Marschalkó János dr. államtisztát, Mautner Dező dr. ügyvédet, Spitz Henrik fatermelőt. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökséjébe Hilb Jenő dr.-t választotta meg, igazgatókká pedig Bauer Jenőt, Ehrenfeld Mórét és Kral Gyulát nevezte ki.

A Magyar Erdő- és Faüzem Rt. közgyűlése az alapítóknak 12 millió koronáról 18 millió koronára való felemelését határozta el. Két régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át, darabonként 615 koronáért július 29-ig az Angol-Magyar Banknál. Az új részvények már 1920-ra osztalékjogosultak.

A Salgótarjáni rendkívüli közgyűlése. A Salgótarjáni igazgatósága augusztus hónap 7-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe, melytől felhatalmazást kér a tulajdonát tevő részvényesek szándékát önálló részvénytársasággá való átalakítására. Az igazgatóság a közgyűlésen tájékoztatni fogja a részvényeseket a tranzakció kedvező perspektíváiról és a felhatalmazás alapján véglegesíteni fogja azokat a megállapodásokat, melyek a társaság irányító befolyását az új részvénytársaságnál is biztosítják és a részvényesek érdekeit is a legteljesebb mértékben megóvják.

SAKKJÁTÉK.

3158. számú feladvány dr. Palkoskától, Prága.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 7-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Hires város az Alföldön Kecskemét.

Felétles szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztési iroda: IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

1000 és 1000 nő és férfi dicséri a
 Botár-féle
hajnövesztőt,
 mely megakadályozza a hajhullást és az őszülő hajnak visszadja eredeti színt. Ára 20 és 30 korona.
 Botár-féle
szeplőkrém
 az arcon levő szeplőt, foltot és pattanásokat legkíméletesebben eltünteti. Ára 30 K.
BOTAR REGINA kozmetikai intézete
 Budapest, VII. Erzsébet-körút 24. sz. I. emelet.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
 A főváros első és legrégebbi csipketisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete.
Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.
 Fiókai: II., Fő-utca 27. IV., Eszű-út 6. Kecskeméti-utca 14. V., Harminczad-utca 4. VI., Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2.

Rézgálicz legprimább, sötétkék, kristályos, 1 kg. 40 K.
Raffia, legprimább, 1 kg. 60 K.
Vörösréz Vermorel-rendszer, permetező 2000 K.
Vörösrézből készült mosógüstök nagy választékban
SZONTÁGH PÁL rézárúgyár
 Budapest, IX., Üllői-út 19.

Koksz fűtési, ipari, gazdasági és kovácsosági célokra a pestszentlőrinczi (Csedry-féle) telepről, azonnal szállítható waggon- vagy teljes fuvartelekben. Tanácsos a teli szükségletet mielőbb fedezni!
Pestszentlőrinczi Koksztermelő Vállalat
 Budapest, V., Rudolt-tér 5. • Tel. 115-27.

Keresztény forgalmi iroda
 Budapest, IX., Ráday-utca 16.
 Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, birtokterek adunk-vevünk és közvetítünk Bank- és értéktársaságok bizományi ügyleteket költünk és iszonyolunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. • Keres. - tanácskérés. Export-import.

A JÓ PAJTÁS
BENEDEK ÉLEK GYERMEKUJSÁGA
 két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben.
 Az egyik: Bókáné ömlesztésge a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amaz Benedek Elek, emezt Lampérth Géza írta.
 Szívet-leket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsesháza a Jó Pajtás.
 Rendes munkatársai: Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Feleki Sándor, Kürthy Emil, Avar Gyula, Mihályffy Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábory Kornél, Csánády Sándor, Kozma Imre, Székely Nándor, Benedek János s.b.
 Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.
 A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.
 Előfizetési ára negyedévre 10 korona. Egyes szám ára egy korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Hirdetések felvétetnek
BLOCKNER I.
 hirdető-irodájában,
 Budapest, IV., Semmelweis-u. 4

15. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, AUGUSZTUS HÓ 15.

Szerkesztési iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: a július-szeptemberi évfolyamra 20 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona. Külföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldíj is csatolandó. Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4.

A TISZA GYLKOSAI PÖRÉNEK TÁRGYALÁSA A HADOSZTÁLYBIRÓSÁG ELŐTT. (Középen Zoltán László huszárezredes, jobbján dr. Mondada tárgyalásvezető, balján Kotra őrnagy, a kép balszélén Sztupka őrnagy ügyész.)